

Reti sastopamās un aizsargājamās klājeniskās koksnes sēnes

Diāna Meiere, Latvijas Universitāte, projekta LIFE FOR SPECIES sēņu eksperte
Ivars Leimanis, Dabas aizsardzības pārvalde, meža biotopu eksperts

Seminārs «Reti sastopamo koksnes un cepurīšu sēņu noteikšana un aizsardzība»

15.-16.08.2022., Gaujas nacionālais parks

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

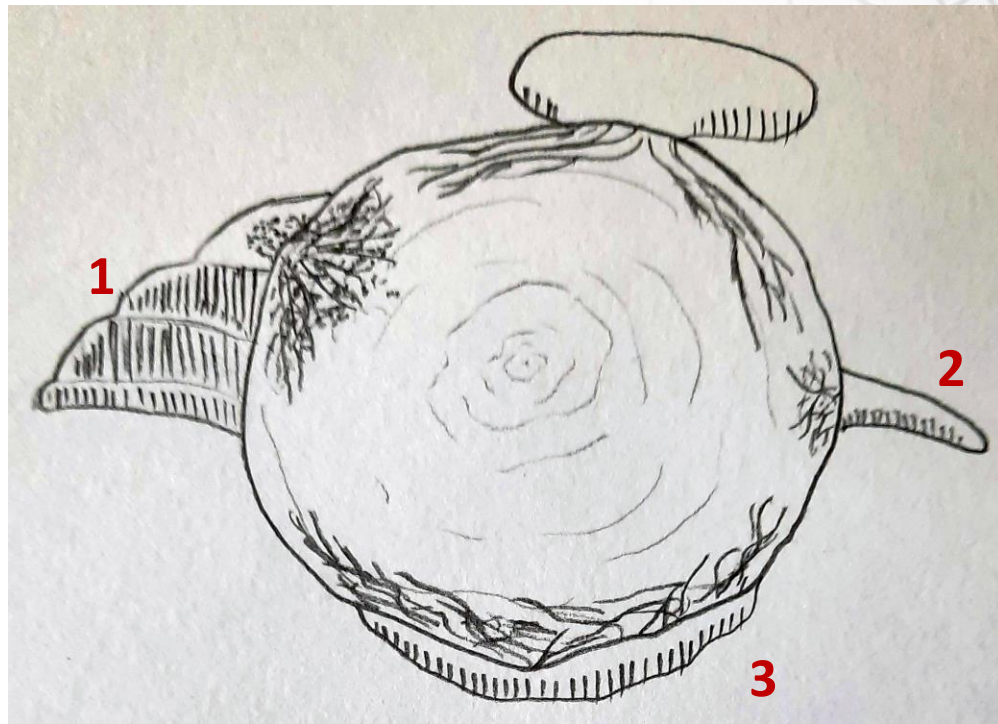
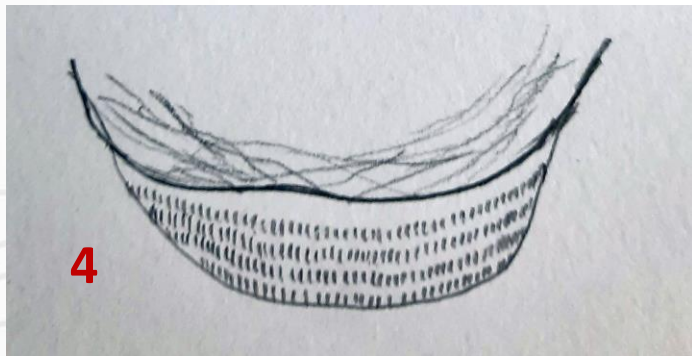
Pie kādām grupām pieder?

- Starp koksnes sēnēm ir vairāku dzimtu pārstāvji
- Var iedalīt –
 - piepes ar porainu, labirintveida vai kādu citu himenoforu (sporas veidojošo virsmu);
 - klājeniskas sēnes ar gludu sporas veidojošo virsmu;
 - sēnes ar adatveida himenoforu.

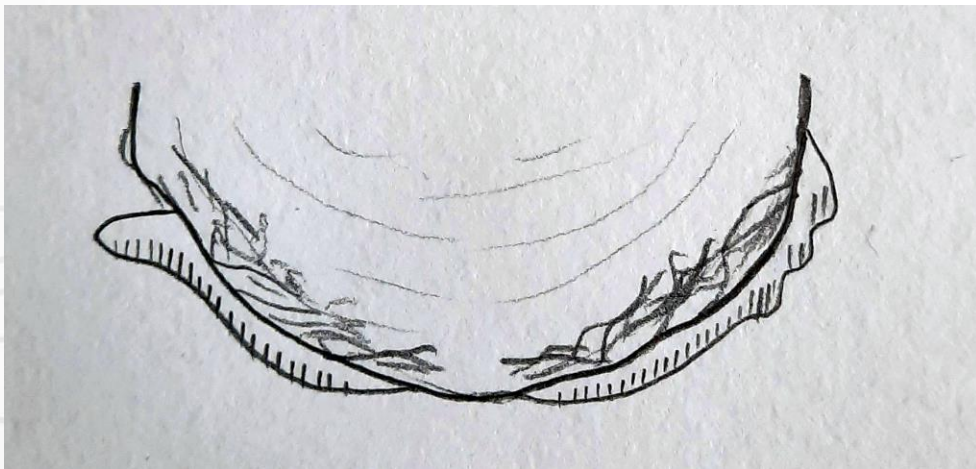
Uzbūve – pamatlietas noteikšanai

- Sēnes (arī piepes) sastāv no garenām šūnām – hifām.
- Sēņotne (micēlijs) atrodas substrātā (piemēram, koksnē), bet ārpus tā veidojas augļķermenis, kurā nogatavojas sporas
- Augļķermenis var būt īslaicīgi dzīvojošs (viengadīgs – dzīvo no dažām dienām līdz dažiem mēnešiem sezonas garumā) vai daudzgadīgs (daudzas piepes).
- Daudzgadīgiem augļķermeņiem griezumā ir redzami slāņīši – gadskārtas. Dažkārt pēc tām var saskaitīt aptuveno augļķermeņa vecumu.

1. Daudzgadīgs, ar cepurīti
2. Viengadīgs, ar cepurīti
3. Viengadīgs (aķ) klājenisks
4. Daudzgadīgs klājenisks

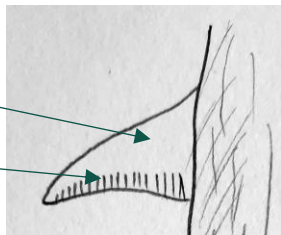
1. Klājenisks ar atliektu malu (cepurīti)
2. Klājenisks ar cepurīšu aizmetņiem (pakāpienveida)

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

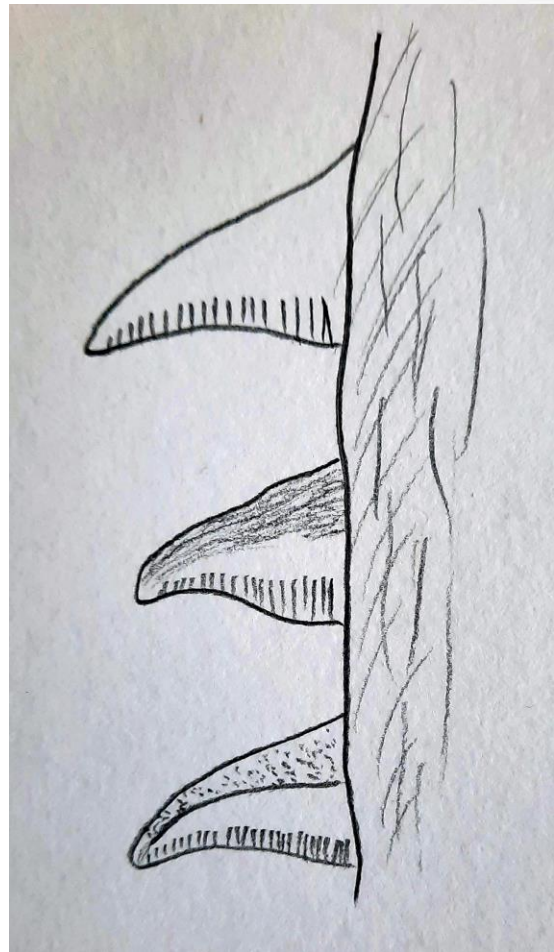
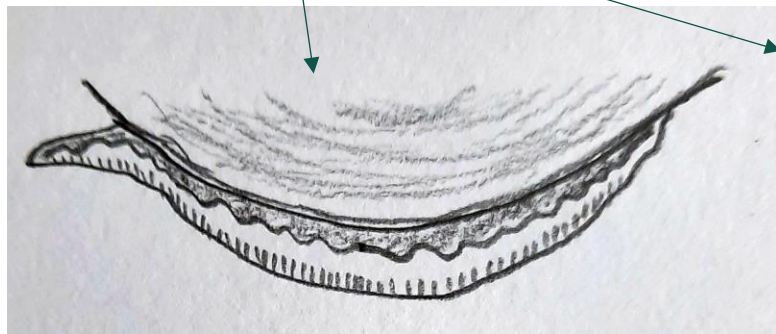

- **Audu slānis**
- **Stobriņu slānis**

- **Audu slānis var būt:**

- Viendabīgs
- Dubults
- Dubults ar svītru pa vidu

Rožainā apmalpiepe *Fomitopsis rosea*

- Aug uz skujkoku kritalām, visbiežāk uz egles
- Viena no izplatītākajām un biežāk sastopamajām vērtīgu biotopu sugām

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Kalnu bondarcēvija

Bonadrzevia mesenterica

- Aug uz vecu skujkoku tuvumā, pie celmiem
- Latvijā atrasta vienu reizi, pie priedes Krimuldas mežaparkā

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Šveinica filcene *Phaeolus schweinitzii*

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas atvēršana un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Apšu spulgpiepe *Inonotus rheades*

- Aug uz apšu stumbriem, parasti kalstošiem vai kritālām

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanu kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/00

Zaķu spulgpiepe *Inonotus leporinus*

- Aug uz egļu stumbriem, parasti tuvu pamatnei
- Līdzīga apšu spulgpiepei, var sajaukt ar egļu cietpiepi, kura ir tumšāka, stingrāka, ar labirintveida himenoforu

atv...
"kāpēc, informāciju aprīc un izpūtne" (nr. Lr L19-01/Lv/000057)

Centrbēdzes flēbija *Phlebia centrifuga*

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprite un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Punktulārija

Punctularia strigosozonata

- Atgādina sīkpiepi
- Virspuse joslaina
- Apakšpuse krokota, sākumā sarkanīga, vēlāk brūngana, pelēcīga
- Aug uz apšu kritalām – zariem un stumbriem
- Vajadzētu atrast vēl!

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

DabasDati.lv

Diāna Meiere

DabasDati.lv

Diāna Meiere

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

- **Klājeniskas – lapu koki**

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Spilvenveida antrodija

Antrodia pulvinascens

- Aļ visbiežāk klājenisks, var būt pakāpienveida, daudzgadīgs
- Krāsa – gaiša sākumā, vēlāk salmu dzeltena vai koksnes krāsas, poras apaļas
- Gadu slāņi vāji saskatāmi, vecākie slāņi un pamatnes audi saplūst
- Tikai uz apses

Lielporu aporpija

Aporpium macroporum

- Aug uz lapu koku koksnes, visbiežāk apses
- Virsma pieskaroties kļūst sārti brūna
- Aķ forma visbiežāk eliptiska, plākana, var būt pakāpienveida
- Krāsa – gaiša sākumā, dziļumā redz dzeltenu krāsu
- Līdzīga suga – *A. canescens* (sin. *Elmerina caryae*) ar mazākām porām, pieskaroties kafijas brūna

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

- <https://www.flickriver.com/photos/tags/aporpiummacroporum/interesting/>

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Medainā antrodija

Flavidoporia mellita

- Klājeniska vai pakāpienveida
- Aug uz apsēm, kārkliem (vītoliem)
- Dzeltenīga, poras var būt šķeltas, īpaši uz izvirzītiem «pakāpieniem»

Mizas apaļpore

Oxyporus corticola

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

- http://mycoweb2.narod.ru/fungi/Submitted/KVI2/Oxyporus_corticola_KVI_20100408.jpg

• http://mycoweb2.narod.ru/fungi/Submitted/STV2/Oxyporus_corticola_STV_20091109.jpg

• http://mycoweb2.narod.ru/fungi/Submitted/STV2/Oxyporus_corticola_STV_20101009.jpg

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Melnējošā cietpore

Rigidoporus crocatus

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

- **Uz skujkokiem**

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Biezā slāņpiepe

Perenniporia subacida

- Daudzgadīgi augļķermeņi, ar labi atdalītiem slāņiem
- Stingrs augļķermenis, grūti atdalāms no substrāta
- Parasti uz egles, bet var būt arī uz lapu kokiem

DabasDati.lv

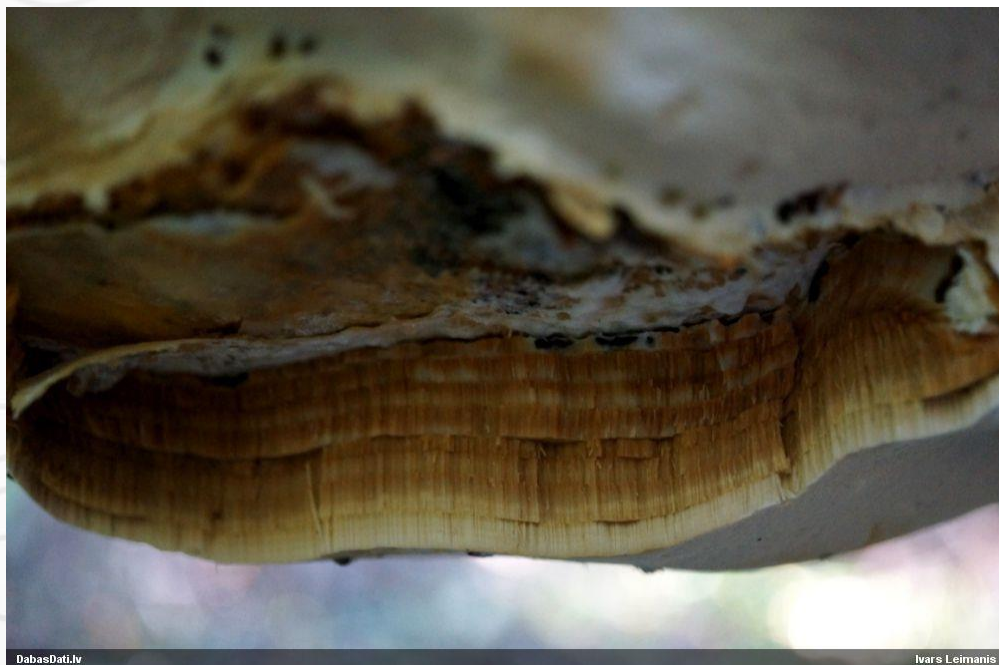
LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Gaidis Grandāns

Biezā antrodija

Resinoporia crassa

- Daudzgadīgi aķ
- Viegli atdalās no substrāta
- Rūgta garša!
- Vecākie slāņi un pamatadi drupani, balti
- Aug uz skujkokiem

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Melnsvītras cietpiepe

Phellinus nigrolimitatus

- Aļ daudzgadīgi, brūni, klājeniski vai ar iztektu cepurīti
- Rakstūrīgi divslāņaini audi cepurīte un zem stobriņu slāņa

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

DabasDati.lv

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Gludā baltene *Sidera lenis*

- Aļķ daudzgadīgi
- Aptaustot – ļoti mīksta, zīdaina
- Mala nereti zaļa no aļģēm

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Zvaigžņu baltene

Skeletocutis stellae

- Ak daudzgadīgi, klājeniski, ar nedaudz spīdīgu virsmu
- Slāņi neskaidri atdalīti, līdz 3 mm biezi
- Samērā plata sterilā mala
- Parasti uz egļu kritālām

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

DabasDati.lv

Ivars Letmanis

«meduskūka»

DabasDati.lv

Izta Kuzne

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Tumšbrūnā cietpiepe

Phellinus ferrugineofuscus

- Viengadīgi auglķermeņi, reti ar diviem slāņiem
- Stingrs auglķermenis, grūti atdalāms no substrāta
- Parasti uz egles, bet var būt arī uz lapu kokiem, visbiežāk uz mizas, bet arī bez

DabasDati.lv

Ivars Leimanis

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Baltdzeltenā egļpiepe

Pycnoporellus alboluteus

- Viengadīgi, ļoti raksturīgi augļķermeņi
- Poras lielas, sašķeltas
- Uz egļu kortalām

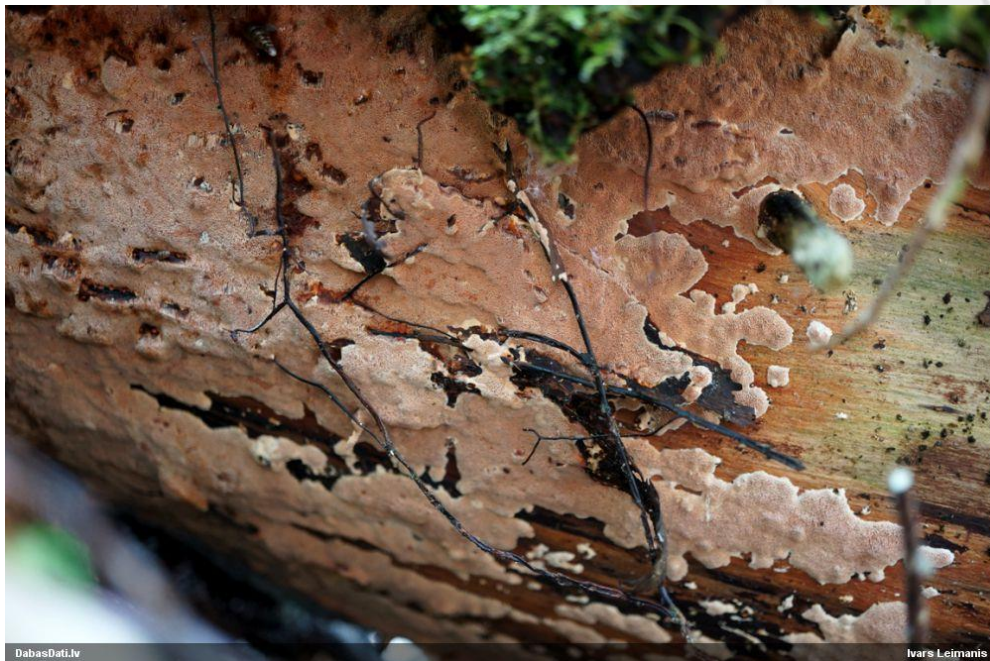
Šokolādes jungūnija

Junghuhnia collabens

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

- Krasa – kakao ar pienu
- Šaura gaiša izlocīta maliņa
- Pieskaroties kļūst brūna

DabasDati.lv

Ivars Leimanis

- http://mycoweb2.narod.ru/fungi/Submitted/KVI2/Junghuhnia_colubina_KVI_20100406.jpg

LIFE FOR SPECIES « Andraudētās sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un apdraudēto, mīļotāņu sugu apdraudēto LIFE19 GIE/LV/000857) »

Plaisājošā diplomitopore *Diplomitoporus crustulinus*

- Virsma jaunai gaiša, taču novecojot un sakalstot kļūst salmu dzeltena
- Raksturīgas dziļas plaisas
- Stobriņu slānis liekas nedaudz sveķains

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Sārtā mīkstpiepe

Rhodonia placenta

- Aļ viengadīgi, klājeniski
- Raksturīga rozā krāsa
- Poras nevienādas, slīpumā sašķeltas

kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Kokvilnas antrodija

Antrodia gossypium

- Aug uz skujkokiem
- Maiga, ar vatei līdzīgu malu
- Poras sākumā baltas, vēlāk dzeltē; sausas vaskainas, trauslas
- Audi balti, vecākiem aķ kontrastē ar tumšāku stobriņu slāni
- Līdzīga *A.vaillantii*

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

- Foto no 16. augusta 😊

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Smirdīgā baltene *Skeletocutis odora*

DabasDati.lv

Ainārs Valdovskis

- Aļ viengadīgi
- Raksturīga smaka (atgādina zemespūpēžus 😊)
- Klājeniska vai pakāpienveida

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

- **Parasti aug uz vecu piepju auglķermeņiem**

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Īssporu baltene

Skeletocutis brevispora

- Aug uz veciem *Ph. Ferrugineofuscus* augļķermeņiem vai tiešā to tuvumā; dzelteni aķ, atgādina *Flaviporus citrinellus*, kuri aug uz apmalpiepēm
- Aķ vienmēr klājeniski

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Citrondzeltenā antrodīte

Flaviporus citrinellus

- Aug uz veciem *parastās apmalpiepes* augļķermeņiem vai tiešā to tuvumā; dzelteni aķ, atšķirībā no īssporu baltenes var veidot nelielas atliektas cepurītes.

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Piepju jungūnija

Junghuhnia pseudozilingiana

- Klājeniska vai ar šaurām cepurītēm
- Poras salmu krāsas līdz okerkrāsas, stūrainas
- Aug uz lapu kokiem, uz veciem *Phellinus* un *Inonotus* augļķermeņiem (tipiski uz *Phellinus tremulae*)

LIFE FOR SPECIES «Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne» (Nr. LIFE19 GIE/LV/000857)

Acknowledgements:

The study was done in the framework of LIFE project “Threatened species in Latvia: improved knowledge, capacity, data and awareness” (LIFE FOR SPECIES, LIFE19 GIE/LV/000857) with **financial support of European Commission and the State Regional Development Agency, Republic of Latvia.**

Neither CINEA (European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency) nor European Commission are responsible of any use that may be made, or the information contained therein.

LIFE FOR
kapacitāt

Pateicība:

Darbs veikts Eiropas Komisijas LIFE projekta **“Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne”** (projekta Nr. LIFE19 GIE/LV/000857 – LIFE FOR SPECIES) ietvaros.

Projekts tiek īstenots ar **Eiropas Savienības LIFE programmas** un **Valsts reģionālās attīstības aģentūras** finansiālu atbalstu.”

“Šis materiāls satur tikai projekta LIFE FOR SPECIES īstenotāju viedokli, Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūrai (CINEA) nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu.”

LIFE FOR
kapacitāt

